

Det kongelige kulturdepartement
PB 8030 Dep
0030 OSLO

Att. Christine Hamnen

Vår saksbehandler
Erik Vadholm

Telefon
22055338

Vår dato
08.06.2012

Deres dato
08.03.2012

Vår referanse (oppgis ved svar)
2012/7378-4/59578/2012 EMNE 058

Deres referanse
11/763 NBA:amb

Høringsbrev - Endringer i lov om folkebibliotek

Saksdokumenter:

1. Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985 nr. 108:
<http://www.lovdatab.no/all/hl-19851220-108.html>
2. Forslag til endringer i Lov om folkebibliotek. Høringsnotat og ny lovtekst:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/hoeringer/hoeringsdok/2012/horing---endringer-i-lov-om-folkebibliot/horingsnotat.html?id=675017>

Gjeldende forutsetninger:

1. Innledning:

Kulturdepartementet har sendt forslag til endring i Lov om folkebibliotek på høring, med høringsfrist 08.06.12. Loven skal gjelde for den offentlige folkebibliotekvirksomheten, herunder de lokale folkebibliotekene som kommunen har ansvaret for (lovens kapittel II), fylkeskommunens bibliotekoppgaver (lovens kapittel III), og særlige bibliotekformål som staten har ansvaret for (lovens kapittel IV).

Departementet foreslår at alle bestemmelser av frivillig karakter fjernes fra loven. Departementet understreker at dette ikke innebærer at samarbeid eller tjenester som er omtalt i disse bestemmelsene ikke bør gjennomføres eller bør opphøre.

2. Harmonisering av bestemmelser for folkebibliotek og universitets- og høyskolebibliotek (UH)

Departementet foreslår at det i lovrevisjonen ikke blir gjort endringer med hensyn til harmonisering av regelverkene for folkebiblioteksektoren og UH - sektoren.

Akershus fylkeskommune mener det er uheldig at vi ikke har en felles lov for folkebibliotek og bibliotekene i universitets- og høyskolesystemet. En felles lov kunne gjort samarbeidet om

fjernlånet, lån av alle typer media, mellom de to sektorene langt enklere. Høyt utdanningsnivå og et stort antall studenter på etter- og videreutdanning krever enkel tilgang til informasjon og kunnskap. Demokrati og lik tilgang til informasjon er viktig i samfunnet, og vi ber om at departementet vurderer dette på nytt.

Vi oppfordrer staten til å fortsette satsingen på Open Access slik at faglig og vitenskapelig materiale også blir offentlig tilgjengelig gjennom bibliotekene. I tillegg bør det legges til rette for at folkebibliotekene har en reell økonomisk mulighet til å inngå lisens- eller konsortieavtaler via CRISTIN.

3. Formålsparagrafen

Formålsparagrafen i dagens biblioteklov lyder: «Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom informasjonsformidling og ved å stille bøker og annet egnet materiale gratis til disposisjon for alle som bor i landet.»

I den nye lovteksten er begrepene «aktiv formidling, møteplass og arena for offentlig samtale og debatt» foreslått.

Akershus fylkeskommune er positive til at departementet understreker bibliotekets viktige funksjon som en lav-terskel møteplass både fysisk og digitalt og mener forandringen styrker folkebibliotekenes samfunnsoppdrag.

4. Organisering og drift av bibliotek tjenester

Den nye loven fastholder at det fortsatt skal være folkebibliotek i alle kommuner, og med fortsatte muligheter for samarbeid med annen kommune, fylkeskommune eller statlig institusjon. Departementet ønsker å fjerne bestemmelsen om at det skal være et organisert samarbeid mellom folkebiblioteket og de kommunale skolebibliotekene.

Vi mener loven når det gjelder samarbeid mellom folke- og skolebibliotekene har liten funksjon slik den er utformet i dag med krav kun om samarbeid fra en part (folkebibliotekene). Akershus fylkeskommune ønsker derfor at krav om samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek kunne nedfelles i både Bibliotekloven og Utdanningsloven. Da ville forpliktende samarbeid i større grad blitt en realitet.

I folkebiblioteksektoren er det for tiden uro i forbindelse med lånesamarbeidet. Vi viser til formålsparagrafen: «...ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.» Noen folkebibliotek begrenser nå sin deltakelse i dette samarbeidet, og vi mener departementet må se på problemstillingene rundt dette. Dette gjelder i særlig grad nasjonal transportordning, muligheter for statlige tilskudd til storytere innen fjernlån, og styrking av «Retningslinjer for fjernlån for fag- og folkebibliotek» (11.02.2010).

5. Fagutdannet biblioteksjef

Dagens biblioteklov har krav om at alle kommuner skal ha fagutdannet biblioteksjef. I ny lovtekst setter departementet opp to alternativer. Det første alternativet understreker at alle kommuner fortsatt skal ha fagutdannet sjef, mens alternativ to åpner for å ta bort kravet om fagutdanning.

Departementet anbefaler selv alternativ en, altså fortsatt stille krav om fagutdanning. Departementet ønsker imidlertid å fjerne dispensasjonsordningen.

Akershus fylkeskommune mener det er svært viktig med fagutdannede bibliotekarer i alle kommuner, og støtter derfor departementet i deres anbefaling av alternativ en. Vi ser mulighetene for at små kommuner med dette i større grad inngår samarbeid om felles biblioteksjef. Vi støtter også departementet i at man beholder dispensasjonsadgangen i særlige tilfeller til kommuner med godt utbygde bibliotek tjenester og bred bibliotekfaglig kompetanse.

6. Fylkesbibliotek

Forslag til ny lovtekst gir fylkeskommunene større frihet med hensyn til hvordan de vil organisere bibliotek tjenestene sine. Fylkeskommunens bibliotek oppgaver knyttes til veiledning og utvikling. En fjerner i lovteksten bestemmelser som har frivillig karakter, det vil si oppgaver som ikke er pålagt, blant annet bokbuss / bokbåt. Den enkelte fylkeskommune kan likevel velge å utføre slike tjenester. Plikten til å ivareta fjernlåsvirksomheten i fylket foreslås fjernet. Lovteksten understreker at fylkesbibliotekene fortsatt skal ha bibliotekfaglig kompetanse på ledernivå til å gjennomføre fylkeskommunale bibliotek oppgaver. En ønsker å fjerne bestemmelsen om at det skal være et organisert samarbeid mellom fylkesbiblioteket og fylkeskommunens skoleledelse. Det samme gjelder samarbeidet mellom fylkesbiblioteket og de statlige skolemyndighetene i fylket.

Akershus fylkeskommune ser at det er behov for et sterkt regionalt ledd mellom staten (ved Nasjonalbiblioteket) og kommunene på bibliotekområdet.

Fylkesbiblioteket arbeider for bedre tjenester og utjevning av forskjellene i hele regionen. I Akershus har vi fokus på fylkesbiblioteket som en kompetansegivende, utviklende, samarbeidende og utjevningende institusjon ved å tilby kurs, seminarer, forslå fellesløsninger og samarbeid, og gjennom bokbusstjenester og fjernlån. Fylkesbiblioteket i Akershus fikk klare tilbakemeldinger under besøkene våre til alle folkebibliotekene i fylket i 2011 om at fylkesbiblioteket er en viktig institusjon for folkebibliotekene i Akershus både når det gjelder kompetansehevende tiltak og som tilrettelegger for samarbeid, lik praksis og reelt utlån. Fylkesbibliotekets bidrag innen fjernlån, ved å ta av en del av trykket, oppfattes som vesentlig for at folkebibliotekene skal kunne delta i fjernlåssamarbeidet i den store grad de gjør.

For å sikre ivaretagelse av blant annet lokalt utgitt litteratur og være en utjevning faktor mener Akershus fylkeskommune at man bør opprettholde en viss grad av innkjøp og fjernlån i fylkesbibliotekene. Vi ønsker allikevel å påpeke at fylkesbibliotekenes viktigste oppgave innen fjernlån er å arbeide aktivt i sitt fylke, sammen med andre fylker og staten for å skape gode samarbeidskonstellasjoner, gode rutiner, effektive systemer og et godt klima hvor det er naturlig for alle parter som deltar innen fjernlåssamarbeidet å bidra.

Akershus fylkeskommune ønsker ikke å gå inn for forslaget om å fjerne kravet om eget fylkesbibliotek og at dette skal erstattes med et krav om at fylkeskommunen har et biblioteksansvar med noen definerte funksjoner. Fylkeskommunen mener at et fylkesbibliotek som egen institusjon stiller sterkere innad i fylkeskommunen og utad mot kommunene, og at fylkesbiblioteket som egen institusjon sikres bedre tilgang til ressurser og kompetanse.

I dag sier loven at det skal være samarbeid mellom fylkesbiblioteket og fylkeskommunens skoleledelse. Dette foreslås fjernet med begrunnelsen at det bør være unødvendig å pålegge to enheter innenfor samme organisasjon å samarbeide. Akershus fylkeskommune mener det ikke er nødvendig med en formell avtale mellom parter innenfor samme organisasjon, men en

tydeliggjøring av at bibliotekene i de videregående skolene i fylket også bør ivaretas av fylkesbiblioteket er ønskelig. Et tillegg til forslag til ny lovparagraf 6 kan vise dette: «...yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål.» *Fylkeskommunen har ansvar for disse oppgavene overfor folkebibliotekene og bibliotek i videregående opplæring.*

7. Statlige oppgaver

De statlige oppgavene er i dag lagt til Nasjonalbiblioteket. De er viktige for ivaretagelse, tilgang til og felles bruk av ressurser landet rundt. Akershus mener dette blant annet gjelder for å sikre en nasjonal transportordning og et overordnet ansvar for innkjøp av litteratur og fjernlån. Vi trenger et sterkt statlig organ som kan arbeide for utvikling på folkebibliotek-området, arbeide for felles katalogbase, avtaler og lisenser for e-bøker og tilgang til informasjonsdatabaser som allmennheten bør få ta del i.

Vi ønsker en tydeliggjøring av de særlige bibliotekoppgavene som staten har ansvaret for, og at oppgavene tydelig fremmer demokrati og tilgang til informasjon for alle. Dette for å oppfylle biblioteklovens mål: «Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.»

Med foranstående bemerkninger og innspill til den foreslåtte lovendringen imøteser Akershus fylkeskommune det endelige forslag til ny lov om folkebibliotek.

Med vennlig hilsen

Erik Vadholm
Direktør/kultur.akershus

Cathrine Undhjem (sign.)
fung. fylkesbiblioteksjef

Dokumentet er elektronisk godkjent.